ORĘDOWNIK URZĘDOWY
powiatu tczewskiego.

Nr. 37. Tczew, dnia 25-go września 1924 r. Rok V.

Przedpłata: miesięcznie 2,— zł.	ORĘDOWNIK POWIATOWY wychodzi co czwartek.	Ogłoszenia przyjmuje się za opłatą 5 groszy za 1-łam wiersz milimetrowy.

Administracja Wydział Powiatowy Tczew. Telefon nr. 40 i 60.

Treść:

344)

Ustawa

z dnia 23 maja 1924 r.

o powszechnym obowiązku służby wojskowej.

ROZDZIAŁ I.

Postanowienia wstępne.

Art. 1. Wojsko narodowe, siła zbrojna Państwa, będące ochroną i ostoją niepodległości i wolności Rzeczypospolitej, po wsze czasy podlegać będzie opiece Narodu.

ROZDZIAŁ II.

Przepisy ogólne o powszechnym obowiązku służby wojskowej.

Art. 2. Powszechna służba wojskowa, zasadniczo dla wszystkich jednakowa, jest osobistym obowiązkiem każdego obywatela Rzeczypospolitej płci męskiej.

Art. 3. Obowiązek powszechnej służby wojskowej powinien być wykonany przez służbę:

a) w wojsku stałem,

b) w rezerwie,

c) w pospolitem ruszeniu.

Art. 4. Czas trwania służby wojskowej, o ile ustawa niniejsza nie postanawia inaczej jest następujący:

1) w wojsku stałem:

a) we wszystkich rodzajach służby wojskowej, prócz jazdy i artylerji konnej, 2 lata;

b) w jeździe i artylerji konnej 2 lata i 1 miesiąc;

2) w rezerwie — do końca tego roku kalendarzowego, w którym rezerwista kończy 40 l. życia;

3) w pospolitem ruszeniu — do końca tego roku kalendarzowego, w którym zaliczony do pospolitego ruszenia kończy 50 lat życia.

Art. 5. Wiek poborowy rozpoczyna się z dn. 1 stycznia tego roku, w którym obowiązany do służby wojskowej kończy 21 lat życia, i trwa do końca tego roku kalendarzowego, w którym kończy on 23 lata życia.

W razie wybuchu wojny wiek poborowy rozpoczyna się z dniem 1 stycznia tego roku kalendarzowego, w którym obowiązany do służby wojskowej kończy 19 lat życia.

Urodzeni w tym samym roku kalendarzowym,

stanowią jeden rocznik, oznaczany według roku ich urodzenia.

Art. 6. Cudzoziemcy, którzy w okresie życia, ustalonym dla wieku poborowego, lub przed tym okresem uzyskali obywatelstwo polskie, zaliczeni będą do rocznika, odpowiadającego rokowi urodzenia, i powinni zadość uczynić powszechnemu obowiązkowi służby wojskowej.

Jeżeli osoby te uzyskały obywatelstwo polskie po wyjściu z lat, ustalonych dla wieku poborowego, jednak przed ukończeniem 39 lat życia, mają obowiązek stawienia się raz jeden do poboru w najbliższym terminie urzędowania komisji poborowej, poczem, o ile zostaną uznani za zdolnych do służby wojskowej, odbędą służbę w wojsku stałem, względnie pospolitem ruszeniu.

Odbyta poprzednio służba wojskowa w innem państwie, z zastrzeżeniem zasady wzajemności, liczy się jako służba odbyta w wojsku stałem.

Cudzoziemcy, którzy stali się obywatelami polskimi po ukończeniu 39 lat życia, jednak przed 31 grudnia tego roku kalendarzowego, w którym kończą 50 lat życia, mają obowiązek stawienia się raz jeden do poboru w najbliższym terminie urzędowania komisji poborowej, poczem zostaną zaliczeni do pospolitego ruszenia, względnie zupełnie zwolnieni od obowiązku służby wojskowej.

Cudzoziemcy, którzy stali się obywatelami polskimi po ukończeniu 50 lat życia, nie podlegają obowiązkowi służby wojskowej.

Art. 7. Osoby, które przebywają na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, o ile nie udowodnią, że są obywatelami państwa obcego, podlegają powszechnemu obowiązkowi służby wojskowej, stosownie do przepisów niniejszej ustawy.

Art. 8. Władza wojskowa może wyłączyć od obowiązku służby wojskowej osobę, skazaną prawomocnym wyrokiem na karę, pociągającą za sobą:

a) na obszarze, na którym obowiązuje kodeks karny rosyjski — pozbawienie lub ograniczenie praw;

b) na obszarze, na którym obowiązuje kodeks karny niemiecki — niezdolność, przewidzianą z mocy samego prawa w § 31 k. k. z r. 1871, lub pozbawienie praw honorowych;

c) na obszarze, na którym obowiązuje austrjacka ustawa karna (łącznie ze Spiszem i Orawą) — skutki karno-sądowego skazania za zbrodnię (§ 26 u. k. z r. 1852 i noweli z 15 listopada 1867 r. austr. Dz. Ust. P. Nr. 131).

Wyłączenie można orzec na zawsze, lub na czas oznaczony, albo aż do odwołania.

Minister Spraw Wojskowych jest władny oznaczać rozporządzeniami władze wojskowe właściwe do wydawania orzeczeń na zasadzie niniejszego artykułu, tudzież określać obowiązek służby wojskowej w razie wojny osób, wyłączonych na zasadzie niniejszego artykułu, celem utrzymania ich w ewidencji w czasie pokoju.

ROZDZIAŁ III.

O władzach, powołujących do służby wojskowej.

Art. 9. Przeprowadzanie czynności i załatwianie spraw, związanych z poborem, z powołaniem do służby wojskowej i z uzupełnieniem wojska, należy do władz cywilnych i wojskowych.

Art. 10. Cywilnemi władzami dla spraw, wymienionych w art. 9, są władze administracyjne I instancji.

W sprawach, należących do ich zakresu działania, władze te podlegają Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Art. 11. Dla celów organizacji wojskowych władz uzupełnień siły zbrojnej i administracji rezerw, obszar Rzeczypospolitej Polskiej dzieli się na powiatowe komendy uzupełnień. Granice tych komend mogą obejmować jeden lub więcej powiatów.

Podział Państwa na powiatowe komendy uzupełnień ustali rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych, wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych. Powiatowa komenda uzupełnień jest wojskową władzą dla spraw uzupełnień siły zbrojnej i administracji rezerw na obszarze swego okręgu. Powiatowa komenda uzupełnień (P. K. U.) w sprawach, należących do jej zakresu działania, podlega dowódcy korpusu a w najwyższej instancji Ministrowi Spraw Wojskowych.

Art. 12. Zakres działania władz administracyjnych w sprawach, związanych z wykonaniem przez obywateli obowiązku służby wojskowej, ustali rozporządzenie wykonawcze.

Art. 13. Zakres działania władz wojskowych w sprawach, wymienionych w art. 11, ustali rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 14. Władzami dla spraw, związanych z wykonaniem obowiązku służby wojskowej przez obywateli polskich, zamieszkałych poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, sa właściwe dla ich miejsca pobytu konsulaty polskie, względnie urzędy konsularne, pełniące czynności konsulatów.

Zakres działania tych władz określi rozporządzenie wykonawcze.

Art. 15. Władzami, powołanemi do wykonywania przeglądu poborowych i orzekania o ich zdolności lub niezdolności do służby wojskowej, są w I instancji komisje poborowe, w II — komisje rozpoznawcze.

Art. 16. W skład komisji poborowej wchodzą:

1) **kierownik władzy administracyjnej I instancji,** lub wyznaczony przez wojewodę **na jego zastępcę wyższy urzędnik administracyjny, jako przewodniczący;**

2) komendant P. K. U., lub sztabowy oficer, wyznaczony przez dowódcę okręgu korpusu;

3) lekarz wojskowy, wyznaczony przez dowódcę okręgu korpusu;

4) lekarz, wyznaczony przez wojewodę;

5) **przedstawiciel powiatowego samorządu.**

W miastach, mających własne statuty, zamiast kierownika władzy administracyjnej I instancji bierze udział prezydent miasta lub jego zastępca, zaś zamiast delegata sejmiku — delegat rady miejskiej.

Niestawienie się przedstawiciela powiatowego samorządu, względnie delegata rady miejskiej, nie stoi na przeszkodzie czynnościom komisji.

Przy poborze poborowych z poszczególnych gmin ma być obecny naczelnik odnośnej gminy lub jego zastępca,

W razie niemożności wzięcia udziału w komisji poborowej przez lekarzy rządowych obowiązani są zastąpić ich w tych czynnościach lekarze cywilni, wolno praktykujący, powołani do tego przez władzę administracyjną, gdy chodzi o zastępstwo cywilnego lekarza rządowego, zaś przez władze wojskowe, gdy chodzi o zastępstwo lekarza wojskowego.

W obu wypadkach otrzymują cywilni lekarze, wolno praktykujący, dziennie wynagrodzenie, zaś w razie podróży djety i zwrot kosztów podróży. Wysokość wynagrodzenia dziennego i djet ustala Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych i Min. Skarbu.

Postanowienia co do trybu urzędowania komisji poborowej, zakresu jej działania, tudzież praw i obowiązków jej członków oraz osób. w jej czynnościach uczestniczących, określi rozporządzenie wykonawcze.

Art. 17. Lokali, mebli, opału, oświetlenia, potrzebnych dla urzędowania komisji poborowej, dostarcza **gmina,** w której pobór się odbywa, pokrywając połączone z tem wydatki z własnego budżetu. Lokal i jego umeblowanie mają odpowiadać wymogom, ustalonym przez władze administracyjne I instancji w porozumieniu z komendantem P. K. U., i mają być utrzymane w porządku przez odnośną gminę z jej funduszów.

Przyrządów techniczno-lekarskich,, służących do zbadania zdolności poborowego do służby wojskowej, względnie do oceny zdolności do pracy członków rodziny poborowego, w wypadkach, niniejszą ustawą przewidzianych, dostarczyć ma lekarz powiatowy tego powiatu, w którym komisja poborowa urzęduje. Wydatki z tem połączone ponosi Skarb Państwa.

Wydatki na przybory pisarskie, potrzebne dla komisji poborowej, mają być pokryte z budżetu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Koszty podróży i djet członków komisji i osób, przy poborze uczestniczących, pokrywa ta władza, która tych członków, względnie te osoby. delegowała.

Koszty podróży i djety lekarzy cywilnych opłacane będą z budżetu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Art. 18. Zadaniem komisji rozpoznawczej jest ponowne zbadanie:

a) zdolności fizycznej poborowych, jeżeli przy ustalaniu tej zdolności przez komisję poborową nastąpiła różnica zdań pomiędzy członkami komisji;

b) poborowych, uznanych przy poborze za niezdolnych do służby wojskowej, skoro zajdą okoliczności, uzasadniające konieczność ponownego poboru;

c) mężczyzn członków rodziny reklamowanego w wypadkach, wskazanych niniejszą ustawą i rozporządzeniami wykonawczemi.

Art. 19. W skład komisji rozpoznawczej wchodzą:

1) wojewoda lub wyznaczony przez niego wyższy urzędnik administracyjny, jako przewodn.;

2) generał lub pułkownik, wyznaczony przez dowódcę okręgu korpusu;

3) lekarz wojskowy w stopniu oficera sztabowego;

4) dyrektor wojewódzkiego urzędu zdrowia lub jego zastępca;

5) oficer sztabowy;

6) przedstawiciel rady wojewódzkiej, lub wyznaczony przez wojewodę przedstawiciel samorządu tam, gdzie niema rady wojewódzkiej.

Niestawienie się przedstawiciela samorządu wojewódzkiego nie stoi na przeszkodzie czynnościom komisji.

Miejsce i sposób urzędowania komisji rozpoznawczej, jej zakres działania oraz prawa i obowiązki jej członków określi rozporządzenie wykonawcze.

Uchwały komisji rozpoznawczej są ostateczne.

Koszty. związane z urzędowaniem komisji rozpoznawczej, pokrywają władze tak samo, jak przewiduje art. 17 dla komisji poborowej.

ROZDZIAŁ IV.

Czynności przygotowawcze do poboru.

Art. 20. Urzędy gminne obowiązane są co roku wpisywać do rejestru osoby, podlegające powszechnemu obowiązkowi służby wojskowej, które w danym roku kończą 18 lat życia i które zamieszkują w danej gminie.

Osoby, posiadające miejsce faktycznego, zamieszkania w dwóch lub więcej gminach, powinny być wpisane do rejestru w każdej z tych gmin.

Osoby, nie mające miejsca zamieszkania, lub których miejsce zamieszkania nie jest wiadome, obowiązane są zgłosić się osobiście wraz z doku-

mentami, stwierdzającemi tożsamość ich osoby, w urzędzie gminnym, właściwym dla ich faktycznego miejsca pobytu.

Osoby, w ustępie 3 wymienione, obowiązane są w razie zmiany miejsca pobytu zgłosić się niezwłocznie w urzędzie gminnym nowego miejsca pobytu, względnie zamieszkania, który wciągnie je do swego rejestru, zawiadamiając zarazem o przyjęciu zgłoszenia urząd gminny poprzedniego miejsca pobytu.

Obywatele polscy, którzy w okresie, wyżej wymienionym, przebywają poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, mają osobiście zgłosić się wraz z dokumentami, stwierdzającemi tożsamość ich osoby, we właściwym urzędzie konsularnym, który wciąga te osoby do rejestru osób, obowiązanych do służby wojskowej, i wydaje zgłaszającym się pisemne poświadczenie o dokonanem zgłoszeniu.

W razie zmiany miejsca zamieszkania urząd gminny (urząd konsularny) obowiązany jest zawiadomić tę gminę (urząd konsularny), do której odnośna osoba przeniosła się.

Urzędy gminne mogą wzywać osoby, powyżej wymienione, do osobistego zgłoszenia wiadomości, wymaganych dla zarejestrowania.

Art. 21. Urzędnicy stanu cywilnego i prowadzący metryki są obowiązani przesyłać właściwym urzędom gminnym corocznie najpóźniej w miesiącu wrześniu każdego roku wyciągi z metryk urodzenia i śmierci, dotyczące osób, wchodzących w wiek poborowy w następnym roku.

W razie opieszałości władza administracyjna I instancji może zarządzić wykonanie tych czynności na koszt winnego.

Art. 22. Osoby, będące w wieku poborowym, lub wchodzące w ten wiek, są obowiązane do osobistego zgłoszenia się w ciągu ostatnich dwuch miesięcy przed 1 stycznia tego roku, w którym ma nastąpić pobór, we właściwym (art. 20) urzędzie gminnym (urzędzie konsularnym) z dokumentami, stwierdzającemi tożsamość osoby.

Art. 23. Na podstawie przewidzianych w artykułach poprzednich zgłoszeń, wyciągów metrykalnych, rejestrów gminnych, tudzież innych dających się spożytkować wykazów oraz wszystkich sprawdzonych danych wciągają urzędy gminne nazwiska poborowych do spisu poborowych w alfabetycznym porządku.

Spisem mają być objęci wszyscy poborowi, w gminie przebywający.

Przy nazwiskach tych wszystkich poborowych, którzy nie spełnili obowiązku zgłoszenia się w przepisanym terminie, winna być zamieszczona uwaga, wyjaśniająca powód niestawienia się, jak: śmierć, emigracja, obłożna choroba, pozbawienie wolności itp.

Przy nazwiskach tych wszystkich poborowych co do których powód niezgłoszenia się nie jest wiadomy, winna być również zrobiona odpowiednia uwaga.

Art. 24. Spisy poborowych mają być ukończone do **dnia 1 lutego.**

Spisy te powinny być od tego terminu przez przeciąg dwuch tygodni wyłożone w urzędzie gminnym do przejrzenia. Każdemu pominiętemu w spisie, lub niewłaściwie wpisanemu przysługuje prawo żądania uzupełnienia lub sprostowania mylnego wpisu.

Art. 25. Po upływie przewidzianego w art. 24 dwutygodniowego terminu wyłożenia spisu poborowych, prześle urząd gminny jeden egzemplarz spisu właściwej władzy administracyjnej celem sporządzenia listy poborowej, drugi egzemplarz pozostaje w urzędzie gminnym.

Art. 26. Listy poborowe sporządza władza administracyjna I instancji w dwuch egzemplarzach, z których jeden pozostanie u niej, drugi przesłany zostaje powiatowej komendzie uzupełnień.

Art. 27. Po ukończeniu sporządzenia list poborowych wszelkie zmiany w tych listach mogą być uskuteczniane tylko po wzajemnem porozumieniu się władzy administracyjnej I instancji z powiatową komendą uzupełnień.

O zarządzonej zmianie w listach poborowych winien być powiadomiony urząd gminny, który o tej zmianie zawiadamia poborowego.

Art. 28. Urzędnicy stanu cywilnego i prowadzący metryki obowiązani są na żądanie władzy administracyjnej I instancji udzielać wszelkich wyjaśnień, wyciągów i odpisów, potrzebnych przy układaniu i prowadzeniu list poborowych, oraz wogóle przy czynnościach urzędowych, wynikających z wykonania niniejszej ustawy.

Art. 29. Koszty, związane z przeprowadzeniem przewidzianej w art. 24 rejestracji, jako też koszty sporządzenia spisów poborowych ponoszą odnośne gminy. Koszty sporządzenia list poborowych i potrzebnych do nich skorowidzów, względnie innych do przeprowadzenia poboru niezbędnych wykazów, oraz koszty kancelaryjne wynikające z wykonania art. 28, pokryte będą z budżetu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

ROZDZIAŁ V.

O obowiązku stawiennictwa do poboru i o poborze.

Art. 30. Każdy podlegający obowiązkowi służby wojskowej ma się co roku w okresie wieku poborowego stawiać do poboru, dopóki właściwa komisja poborowa bądź to nie uzna go za zdolnego do służby w wojsku stałem lub pospolitem ruszeniu, bądź też zupełnie od służby wojskowej nie zwolni.

Art. 31. Obowiązek stawienia się do poboru należy spełnić przed tą komisją poborową, do której okręgu należy gmina, będąca miejscem faktycznego zamieszkania poborowego.

Osoby, wymienione w ustępie 2 i 3 art. 20 ustawy, mają stawić się do poboru przed komisją poborową, właściwą dla gminy, w której zostały zarejestrowane.

Osoby, które z jakichkolwiek przyczyn w żadnej gminie spisem poborowym objęte nie zostały, winny stawić się do poboru przed komisją poborową, w której okręgu w chwili poboru przebywają.

Sposób, w jaki obywatele, przebywający poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, mają spełnić obowiązek stawienia się do poboru, określi rozporządzenie wykonawcze.

Art. 32. Na osoby, obowiązane do służby wojskowej, które z jakichkolwiek powodów obowiązkowi stawienia się do poboru w wieku poborowym nie uczyniły zadość, rozciąga się obowiązek stawienia się do końca tego roku kalendarzowego, w którym kończą 50 lat życia, niezależnie od skutków karnych za niestawienie się do poboru w przepisanym terminie.

W tym okresie czasu podlegają osoby powyższe jednorazowemu przeglądowi i będą obowiązane, zależnie od jego wyniku, odbyć służbę wojskową w wojsku stałem; jeżeli w chwili poboru osoby te ukończyły 36 lat życia, zostaną one zaliczone do pospolitego ruszenia.

Art. 33. Pobór zarządza Minister Spraw Wojskowych, a przeprowadza Minister Spraw Wewnętrznych.

Do poboru powołuje się corocznie wszystkich, którzy w myśl art. 5 powinni uczynić zadość w danym roku obowiązkowi stawiennictwa.

Pobór ogólny odbywa się corocznie pomiędzy 1 maja a 30 czerwca. Pobory dodatkowe odbywają się w miarę potrzeby.

Przegląd poborowych dokonywa się zasadniczo według gmin. Obecni przy poborze przedstawiciele gmin są odpowiedzialni za tożsamość osób, które stawiły się do poboru.

Art. 34. Warunki fizycznej zdolności do służby wojskowej określą przepisy sanitarne wojskowe, wydane przez Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 35. Komisja poborowa wydaje orzeczenia, że poborowy jest albo;

a) zdolny do służby w wojsku stałem;
b) czasowo niezdolny do służby w wojsku stałem;
c) zdolny do służby w pospolitem ruszeniu z bronią;
d) zdolny w pospolitem ruszeniu bez broni;
e) zupełnie niezdolny do służby wojskowej.

Od orzeczenia komisji poborowy nie ma prawa odwołania. Unieważnienie tych decyzji przez władze wyższe może nastąpić tylko w wypadkach, niniejszą ustawą przewidzianych.

Popisowi kategorji a) zostają zaliczeni do wojska stałego.

W stosunku do poborowych, zakwalifikowanych w myśl p. b), obowiązek stawiennictwa trwa nadal zgodnie z art. 30 niniejszej ustawy.

Wrazie ogłoszenia mobilizacji poborowi ci mogą być wskutek zarządzenia Ministra Spraw Wojskowych, na wezwanie właściwej władzy administracyjnej, powołani do stawiennictwa przed komisją poborową, chociażby w danym roku już raz uczynili zadość temu obowiązkowi.

Poborowi kategorji c) i d) zostają zaliczeni do pospolitego ruszenia. Poborowi kategorji e) są wolni od służby wojskowej.

rt. 36. Osoby, zaliczone przy poborze ze względu na ich zdolność fizyczną do kategorji c) i d), mogą być powoływane do odbycia służby wojskowej, dostosowanej do ich zdolności fizycznych i umysłowych.

Sposób odbycia i czas trwania ich służby ustali rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 37. W wypadkach, gdy komisja poborowa nie jest w stanie przy poborze stwierdzić wady lub ułomności poborowego w sposób, wystarczający dla wydania orzeczenia o jego zdolności do służby wojskowej, komisji poborowej przysługuje prawo odesłania poborowego do szpitala wojskowego; odstawienie do szpitala zarządza władza administracyjna I. instancji.

Po wydaniu przez szpital orzeczenia poborowy zostaje przedstawiony z orzeczeniem do komisji poborowej. Komisja na podstawie orzeczenia szpitalnego wydaje jedną z decyzji, wymienionych w art. 35 od a) do e).

Jeżeli przy poborze stwierdzona zostanie u poborowego wada lub ułomność, czyniąca go niezdolnym do służby wojskowej, ale dająca się w ciągu najwyżej 4 miesięcy wyleczyć, może komisja poborowa zarządzić odesłanie poborowego do szpitala cywilnego.

Art. 38. Osoby, które w celu uchylenia się od obowiązku służby wojskowej, wywołały u siebie rozmyślnie chorobę lub uszkodzenie cielesne, uzasadniające wydanie jednego z przewidzianych w p. b), c) lub d) art. 35 orzeczeń, będą niezależnie od odpowiedzialności sądowo-karnej powołane do odbycia służby w wojsku stałem, o ile tylko są zdolne do jakiejkolwiek służby wojskowej i o ile nie przekroczyły 36 lat życia.

Ewentualne koszty leczenia tych osób ponoszą one same, a w razie niemożności zapłacenia mają zastosowanie obowiązujące przepisy o kosztach leczenia w szpitalach powszechnych z prawem późniejszego regresu.

Art. 39. W razie stwierdzenia w drodze administracyjnej lub sądowej faktu, że zaszły okolicz-

ności, uzasadniające podejrzenie co do bezstronności, lub słuszności wydanych przez komisję poborową orzeczeń, przysługuje Ministrowi Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych prawo unieważnienia tych orzeczeń.

W tych razach poborowi, o ile są jeszcze w wieku poborowym, obowiązani będą do stawienia się przed komisją rozpoznawczą, gdyby jednak stwierdzony został ich współudział w dokonywanych nadużyciach, lub wpływ na wydanie wadliwego rzeczenia, osoby te obowiązane są do stawienia się przed komisją rozpoznawczą do końca tego roku kalendarzowego, w którym kończą 50 lat życia.

Art. 40. Ustalenie w drodze administracyjnej lub sądowej faktu udawania przez poborowego przy poborze choroby lub ułomności, z powodu której komisja wydała orzeczenie, nie odpowiadające istotnemu stanowi zdrowia poborowego, pociąga za sobą samo przez się nieważność tego orzeczenia i poddanie poborowego ponownemu przeglądowi przez komisję rozpoznawczą, chociażby przekroczył wiek poborowy, nie dłużej jednak niż do ukończenia 36 lat życia.

Art. 41. Władze administracyjne I. instancji wykonywają nadzór nad należytem wypełnieniem przez poborowych obowiązku stawiennictwa. Za pośrednictwem podległych sobie urzędów gminnych tudzież policji państwowej przyprowadzają uchylających się od poboru do najbliższej komisji poborowej. W razie uzasadnionej obawy ponownego uchylenia się od poboru może być zarządzone przytrzymanie uchylającego się aż do najbliższego dodatkowego przeglądu.

ROZDZIAŁ VI.

O służbie pomocniczej.

Art. 42. W czasie wojny obok obowiązku powszechnej służby wojskowej istnieje obowiązek służby pomocniczej. Obowiązkowi temu podlegają wszyscy obywatele Rzeczypospolitej Polskiej płci męskiej w wieku od ukończonych lat 17 do ukończonych lat 55, którzy nie pełnią służby wojskowej w wojsku stałem. w rezerwie lub w pospolitem ruszeniu.

Art. 43. Sposób powoływania do służby pomocniczej, rodzaj tej służby oraz warunki jej pełnienia ustali osobna ustawa, a do czasu jej uchwalenia — rozporządzenie Rady Ministrów.

ROZDZIAŁ VII.

O skróceniu i odroczeniu czasu służby wojskowej.

Art. 44. Poborowi, uznani przy poborze za zdolnych do służby w wojsku stałem, o ile czynią zadość warunkom, przewidzianym niniejszą ustawą, mają prawo do półtorarocznej służby w wojsku stałem, oraz do odroczenia terminu wcielenia do wojska stałego.

Art. 45. Poborowi i ochotnicy, uznani za zdolnych do służby w wojsku stałem, którzy najpóźniej do dnia 25 czerwca roku ich wcielenia udowodnią, że ukończyli z dobrym wynikiem ogólno-kształcącą państwową szkołę średnią lub prywatną, uznaną przez państwowe władze szkolne za równoważną państwowej, albo uznaną przez te władze za równorzędną szkołę zawodową, i zdali egzamin dojrzałości, względnie inny przez władze szkolne wymagany egzamin końcowy — korzystają z prawa półtorarocznej służby w wojsku stałem.

Art. 46. Osoby, którym przysługuje prawo do półtorarocznej służby wojskowej, odbywają tę służbę w dwu okresach. Czas trwania tej służby w pierwszym okresie wynosi 15 miesięcy. Służbę wojskową drugiego okresu, trwającego 3 miesiące, odbywają powyższe osoby w porze letniej następnego roku kalendarzowego.

Art. 47. Osoby, które w czasie odbywania służby półtoracznej nie uzyskały warunków mianowania podporucznikiem rezerwy, tracą prawo do służby półtorarocznej.

Warunki mianowania podporucznikiem rezerwy określa ustawa o podstawowych obowiązkach i prawach oficerów Wojsk Polskich.

Art. 48. Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz z właściwymi ministrami oznaczy w drodze rozporządzenia te zakłady naukowe, tudzież egzaminy, których ukończenie, względnie złożenie, uprawniać będzie do korzystania z prawa do półtorarocznej służby wojskowej.

Art. 49. Sposób odbycia służby wojskowej słuchaczy medycyny, weterynarji, farmacji i szkół dentystycznych uregulowany będzie rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 50. Prawo do półtorarocznej służby w wojsku stałem tracą, o ile skazanie nie pociąga za sobą utraty prawa do służby wojskowej, osoby prawomocnie skazane.

1) na obszarze, na którym obowiązuje rosyjski kodeks karny z 1903 r. — na kary, z któremi łączy się pozbawienie lub ograniczenie praw (art. 25—30 k. k. z r. 1903);

2) na obszarze, na którym obowiązuje austrjacka ustawa karna z dnia 27 maja 1852 r. — za zbrodnie;

3) na obszarze, na którym obowiązuje niemiecki kodeks karny — na kary, pociągające pozbawienie obywatelskich praw honorowych; a nadto we wszystkich dzielnicach skazani za kradzież, oszustwo (fałsz), sprzeniewierzenie, kuplerstwo i lichwiarski wyzysk.

Art. 51. Duchowni uznanych przez Państwo wyznań chrześcijańskich, którzy otrzymali wyższe święcenia, lub zostali ordynowani, klerycy katoliccy oraz nowicjusze zakonni, którzy dostali tonsurę, jako też zakonnicy, którzy złożyli uroczyste śluby zakonne, wreszcie zatwierdzeni przez władzę rządową rabini i podrabini, oraz duchowni innych uznanych wyznań niechrześcijańskich — zostają przy poborze zaliczeni do pospolitego ruszenia bez poddawania przeglądowi wojskowo-lekarskiemu. W razie powołania do służby wojskowej, po uprzedniem zbadaniu ich zdolności fizycznej, pełnią oni czynności duszpasterskie.

Klerycy oraz nowicjusze zakonni, którzy dostali tonsurę, mogą być użyci do czynności sanitarjuszy.

Art. 52. Osoby, wymienione w art. 51, które wystąpiły ze stanu duchownego, winny uczynić zadość powszechnemu obowiązkowi służby wojskowej na tych samych zasadach, jakie przewiduje art. 6 niniejszej ustawy dla przyjmujących obywatelstwo polskie.

Art. 53. Odroczenie terminu odbycia służby w wojsku stałem może być udzielone:

a) jedynemu żywicielowi rodziny, o ile utrzymanie tej rodziny jest zależnie od jego pracy i o ile poborowy ten obowiązek istotnie spełnia;
b) właścicielom odziedziczonych gospodarstw rolnych;
c) osobom, odbywającym studja teoretyczne i praktyczne.

Odroczenie terminu odbycia służby w wojsku stałem może być udzielone tylko na przeciąg jednego roku, po którego upływie poborowy, o ile nie uzyska ponownego odroczenia, obowiązany jest stawić się do służby w wojsku stałem.

Art. 54. Za jedynych żywicieli rodzin uważani być mają:

a) jedyny syn niezdolnych do pracy rodziców, lub też wdowy lub wdowca, oraz jedyny syn nieślubnej matki;
b) jedyny rodzony lub przyrodni brat osieroconego i do pracy niezdolnego ślubnego lub nieślubnego rodzeństwa.

Rodzice, o ile ukończyli 60 lat życia, oraz matki samotne, o ile ukończyły 45 lat życia, uważani być mają za niezdolnych do pracy i badaniu w tym kierunku nie podlegają; badaniu nie podlegają również osoby płci żeńskiej do 17 lat życia włącznie.

Art.55. Za właścicieli odziedziczonych gospodarstw rolnych uważane być mają osoby, które odziedziczyły w linji zstępnej gospodarstwa rolne, wystarczające na wyżywienie jednej rodziny, a nie przekraczające trzykrotnie takiego dochodu, o ile prowadzą te gospodarstwa samodzielnie, jako jedyne źródło utrzymania.

Wielkość gospodarstw lub dochód, wystarczający na wyżywienie jednej rodziny, ustali rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 56. Jeżeli warunki, dla których zobowiązany do służby w wojsku stałem uzyskał odroczenie na podstawie artykułów 54 i 55 niniejszej ustawy, trwają z roku na rok bez zmiany do dnia 1 października tego roku kalendarzowego, w którym kończy 23 lat życia, w takim razie zostaje on wcielony do wojska stałego na pięć miesięcy i przeniesiony po ich ukończeniu do rezerwy.

Art. 57. Odroczenia terminu odbycia służby w wojsku stałem mogą być udzielone:

a) uczniom szkół średnich ogólno-kształcących, państwowych lub prywatnych, uznanych przez państwowe władze szkolne za równorzędne z państwowemi, albo uznanych za równorzędne szkół zawodowych, oraz niższych ludowych szkół rolniczych, działających na mocy ustawy z dnia 9 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. nr. 62 poz. 398) — najwyżej do 23 roku życia włącznie;
b) zwyczajnym słuchaczom wyższych zakładów naukowych państwowych, lub równorzędnych uznanych przez Państwo uznanych prywatnych, tudzież odbywającym nowicjat zakonny oraz poświęcającym się studjom teologji wyznania katolickiego, lub innych wyznań chrześcijańskich dla uzyskania święceń duchownych — najwyżej do 26 lat życia;
c) uczniom zakładów rabinackich, przez Państwo uznanych i nadzorowanych, dla przygotowania się do stanu duchownego, ewentualnie w ciągu lat dwuch po ukończeniu zakładu, celem uzyskania stanowiska duchownego — najwyżej do 26 lat życia;
d) osobom z wykształceniem średniem lub wyższem, odbywającym zagranicą praktykę w zakładach handlowych, przemysłowych lub rolniczych — najwyżej do 25 lat życia;
e) uczniom, terminującym w rzemiośle u majstrów cechowych, o ile wykażą się poświadczeniem właściwej izby rzemieślniczej, lub równorządnej instytucji zawodowej, względnie odpowiedniej władzy przemysłowej, do czasu ukończenia terminu — najwyżej do 22 roku życia włącznie.

Dla osób. przebywających zagranicą, odroczeń, określonych w p. a), b) i d), mogą udzielić właściwe urzędy konsularne.

Oznaczenie szkół i zakładów naukowych, wymienionych w p. a), b) i c), oraz zakłodów handlowych, przemysłowych i rolniczych, wymienionych w p. d), nastąpi w drodze rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych, z Ministrem Przemysłu i Handlu i z Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Art. 58. Z chwilą ogłoszenia mobilizacji odroczenia tracą moc i osoby, które je uzyskały, mogą być rozporządzeniem Ministra Spraw Wojskowych powołane do służby wojskowej.

W czasie wojny odroczenia z powodu stosunków rodzinnych, gospodarczych i studjów nie mogą być udzielane.

Art. 59. Prośby o udzielenie odroczeń winny być wnoszone przed dniem poboru, wyjąwszy wypadki, w których okoliczności, uzasadniające prawo do ubiegania się o odroczenie, powstały po poborze; w tych wypadkach prośba może być wniesiona, nie później jednak niż w ciągu czterech tygodni od chwili uzyskania wiadomości o tych okolicznościach.

Nieusprawiedliwione niedotrzymanie powyższych terminów pociąga za sobą utratę prawa do ubiegania się o odroczenie.

Art. 60. Władzą właściwą do przeprowadzenia dochodzeń w celu sprawdzenia warunków, uzasadniających prawo do ubiegania się o półtoraroczną służbę i o odroczenia, oraz celem stwierdzenia niezdolności do pracy kobiet, członków rodziny, w wypadkach odroczeń z art. 54 i 55 — jest władza administracyjna I. instancji.

Organami właściwemi do stwierdzenia niezdolności do pracy mężczyzn. członków rodziny, są komisje poborowe, względnie komisje rozpoznawcze. Decyzja tych ostatnich jest ostateczna.

O przyznaniu lub odmowie prawa do półtora rocznej służby, lub do odroczeń, orzeka w okresie ogólnego poboru właściwa komisja poborowa, przyczem komendantowi P. K. U., względnie jego zastępcy, przysługuje prawo sprzeciwu.

We wszystkich innych wypadkach władzą orzekającą jest władza administracyjna I instancji w porozumieniu z P. K. U.

W razie wniesienia określonego powyżej sprzeciwu lub nieosiągnięcia porozumienia władz I instancji, sprawę rozstrzyga władza administracyjna II instancji w porozumieniu z dowódcą okręgu korpusu. Gdyby i w tej instancji porozumienie nie zostało osiągnięte, decyduje ostatecznie Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

Poborowy, któremu wymienione powyżej władze odmówiły w I instancji przyznania prawa do półtoracocznej służby lub odroczenia, ma prawo wnieść zażalenie do II instancji w terminie 14-dniowym od dnia doręczenia orzeczenia.

Przeciwko zgodnej decyzji, wydanej w II instancji, prawo dalszego odwołania się nie przysługuje. Gdyby jednak pomiędzy władzami II instancji do porozumienia nie doszło, sprawa zostaje z urzędu przedłożona Ministrowi Spraw Wojskowych, który rozstrzyga ostatecznie.

Wniesienie zażalenia nie odracza wcielenia do wojska stałego.

ROZDZIAŁ VIII.

Koszty stawienia się poborowych i członków rodzin.

Art. 61. Koszty stawienia się poborowego przed komisją poborową, tudzież koszty stawienia się członków jego rodziny, wezwanych dla zbadania ich zdolności do pracy, ponosi poborowy, względnie członkowie rodziny. Osoby te w razie stwierdzonej niezamożności będą przedstawione do poboru, względnie do zbadania zdolności do pracy, przez gminę ich miejsca pobytu na jej koszt.

Koszty stawienia się poborowych, tudzież ich członków rodziny mężczyzn przed komisją rozpoznawczą lub do szpitala wojskowego pokryte będą z budżetu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, wyjąwszy wypadek, przewidziany w art. 39.

ROZDZIAŁ IX.

O służbie ochotniczej.

Art. 62. Każdy, kto nie został powołany do służby w wojsku stałem dla dopełnienia obowiązku powszechnego służby wojskowej, może być przyjęty do wojska stałego w charakterze ochotnika, o ile:

a) jest obywatelem polskim;
b) ma ukończonych 17 lat, a nie więcej nad 28 lat życia;
c) jest fizycznie zdolny do służby wojskowej;
d) przedstawi urzędowe poświadczenie nienagannego prowadzenia się;
e) o ile jest niepełnoletni, przedłoży pozwolenie ojca, względnie prawnego opiekuna na wstąpienie do wojska.

W czasie wojny mogą ochotniczo zgłaszać się do wojska osoby powyżej 28 lat życia, o ile czynią zadość pozostałym warunkom.

Osoby, które bez usprawiedliwienia nie uczyniły zadość obowiązkowi stawienia się w sposób, niniejszą ustawą określony, nie mogą przed dopełnieniem tego obowiązku w czasie poboru zgłaszać się do służby w wojsku stałem, jako ochotnicy.

Ochotnikom przysługuje prawo wyboru broni na warunkach, które określi rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 63. Zgłoszenia ochotników przyjmują P. K. U. stosownie do wydanych w tej mierze przez Ministra Spraw Wojskowych przepisów. Przepisy te określą również szczegółowe warunki odbycia służby ochotniczej w wojsku stałem, tudzież stosunek ochotnika do obowiązku powszechnej służby wojskowej z uwagi na odbyty okres służby ochotniczej.

Ochotnicy zobowiązują się służyć w wojsku stałem przez dwa lata, a w razie wojny aż do demobilizacji. Gdyby demobilizacja została przeprowadzona przed ukończeniem dwuletniej służby

przez ochotnika, ochotnik musi w wojsku stałem odsłużyć miesiące, brakujące do dwuch lat.

Ochotnikom czasu wojny może Minister Spraw Wojskowych odroczyć uzupełnienie dwuletniej służby aż do czasu, przewidzianego w art. 57, przyczem czas służby ochotniczej zalicza się na poczet służby obowiązkowej na zasadach, które ustali Minister Spraw Wojskowych.

Postanowienia art. 45 i 66 niniejszej ustawy mają zastosowanie do ochotników.

Art. 64. Cudzoziemcy mogą być przyjęci do służby wojskowej jako ochotnicy tylko za pozwoleniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Przez fakt służby wojskowej cudzoziemcy ci nie stają się obywatelami Państwa Polskiego.

ROZDZIAŁ X.

O kontyngensie.

Art. 65. Corocznego poboru rekruta dokonywają powołane władze wyłącznie na podstawie uzyskanego w drodze ustawodawczej zezwolenia.

Stan liczebny wojska stałego w czasie pokoju określa ustawa o etatach wojska.

Art. 66. Celem zapewnienia wszystkim zdolnym do służby wojskowej obywatelom polskim wyszkolenia wojskowego Minister Spraw Wojskowych udzielać będzie urlopów pewnej części żołnierzy, objętych corocznym kontyngentem rekruta, ażeby w ich miejsce powoływać poborowych, korzystających z odroczeń w myśl artykułów 54 i 55 niniejszej ustawy, tudzież poborowych, którzy nie mogli być wcieleni do wojska stałego z powodu nadwyżki ponad ustalone etaty.

ROZDZIAŁ XI.

Służba w wojsku stałem, rezerwie i pospolitem ruszeniu.

A. Służba w wojsku stałem.

Art. 67. Poborowi, którzy przy poborze w danym roku uznani zostali za zdolnych do służby w wojsku stałem, ochotnicy, tudzież wszyscy obowiązani do rozpoczęcia w danym roku służby wojskowej, o ile nie uzyskali odroczenia, mają się zgłosić do tej służby na wezwanie P. K. U. w terminie między 1 a 7 października celem wcielenia ich do wojska stałego.

Wcielenie osób, które uzyskały prawo półtorarocznej służby, może nastąpić w terminie między 20 a 25 czerwca tego roku, w którym kończą szkołę, przewidzianą w art. 45 niniejszej ustawy.

Termin wcielenia osób, których dotyczy art. 56 niniejszej ustawy, oraz ponad kontyngentowych (art. 66), ustali rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych.

Poborowi, których prośby o odroczenie nie zostały do tego terminu prawomocnie rozstrzygnięte, podlegają wcieleniu do wojska stałego narówni z wszystkimi innymi poborowymi i w tym samym terminie.

Z chwilą ogłoszenia mobilizacji może Minister Spraw Wojskowych zarządzić wcześniejszy termin wcielenia do służby w wojsku stałem.

Art. 68. Okres obowiązkowej służby w wojsku stałem liczy się dla wcielonych w terminie, wskazanym w ust. 1 art. 67 niniejszej ustawy od dnia 1 października roku wcielenia, dla wcielonych zaś w czasie po 7 października — od dnia wcielenia.

Termin wcielenia do wojska stałego osób, pozostających w dochodzeniach sądowo karnych lub sądownie skazanych na karę pozbawienia wolności — określi rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych, wydane w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Sposób postępowania w wypadkach, gdy w terminie, oznaczonym jako termin wcielenia, poborowy okaże się chwilowo niezdolny do służby w wojsku stałem — określi rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych.

B. Służba w rezerwie.

Art. 69. Do służby w rezerwie obowiązani są ci, którzy z wojska stałego zostali zwolnieni do rezerwy.

Art. 70. Rezerwiści obowiązani są do odbywania ćwiczeń wojskowych, a mianowicie:

a) w pierwszych czterech latach — dwuch czterotygodniowych ćwiczeń;

b) w następnych czterech latach — dwuch trzytygodniowych ćwiczeń.

W pozostałych latach rezerwiści ci nie odbywają wojskowych ćwiczeń.

W wyjątkowych wypadkach, gdy interes wojska tego wymaga, może Minister Spraw Wojskowych na podstawie uchwały Rady Ministrów powoływać ich na nadzwyczajne ćwiczenia wojskowe, których czas trwania ustala każdorazowo uchwała Rady Ministrów.

Oficerowie rezerwy, zarówno mianowani w rezerwie, jak i przeniesieni z korpusu oficerów zawodowych do rezerwy, są obowiązani do odbywania ćwiczeń wojskowych do końca tego roku kalendarzowego, w którym kończą 40 rok życia.

Oficerowie rezerwy, mianowani w rezerwie, odbywają:

1) w pierwszych czterech latach — dwa ćwiczenia sześciotygodniowe;

2) w następnych czterech latach — dwa ćwiczenia ośmiotygodniowe;

3) w pozostałych latach — dwa ćwiczenia nie dłuższe od czterech tygodni każde.

Przerwy pomiędzy ćwiczeniami, wymienionemi w punktach 1, 2 i 3 niniejszego artykułu, nie mogą

być krótsze od lat dwuch, licząc od dnia rozpoczęcia ćwiczenia.

Odbywanie ćwiczeń przez oficerów rezerwy, przeniesionych do rezerwy z korpusu oficerów zawodowych, ureguluje rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych, z tem zastrzeżeniem, że okresy ćwiczeń nie mogą być dłuższe, niż dla oficerów, mianowanych w rezerwie.

Ćwiczenia, odbyte przed uzyskaniem stopnia oficera rezerwy, będą zaliczone na poczet ćwiczeń, wymienionych w punktach 1, 2 i 3.

Od końca tego roku kalendarzowego, w którym oficerowie rezerwy, zarówno mianowani w rezerwie, jak i przeniesieni z korpusu oficerów zawodowych do rezerwy, ukończyli 40 rok życia, do końca tego roku kalendarzowego, w którym ci oficerowie kończą 50 rok życia, mogą być powoływani przez Ministra Spraw Wojskowych na podstawie uchwały Rady Ministrów na nadzwyczajne wojskowe ćwiczenia lub kursy, których czas trwania ustala każdorazowo uchwała Rady Ministrów.

Art. 71. Minister Spraw Wojskowych ma prawo ze względu na stan wyszkolenia rezerwistów skrócić ustalone w art. 70 okresy ćwiczeń.

Sposób odbycia ćwiczeń wojskowych przez te osoby, które zostały do szeregów wcielone po wyjściu z wieku poborowego, jednak przed ukończeniem 36 lat życia, ustali rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 72. Powołani do ćwiczeń nie wliczają się do stanu liczebnego, ustalonego ustawą o etatach wojska.

Art. 73. Rezerwiści obowiązani są do osobistego zgłaszania się na wezwanie władz wojskowych.

O każdorazowej zmianie miejsca zamieszkania rezerwiści mają zawiadomić właściwe urzędy dla spraw meldunkowych.

Z chwilą ogłoszenia mobilizacji może Minister Spraw Wojskowych powołać rezerwistów do służby wojskowej.

O ile bezpieczeństwo Państwa tego wymaga, może Rada Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wojskowych także w czasie pokojowym zarządzić powołanie rezerwistów, lub pewnych ich kategorji — do służby wojskowej.

C. Służba w pospolitem ruszeniu.

Art. 74. Do służby wojskowej w pospolitem ruszeniu obowiązani są:

1) rezerwiści po wyjściu z rezerwy;

2) poborowi, którzy przy poborze uznani zostali za zdolnych do służby tylko w pospolitem ruszeniu;

3) ci, którzy w myśl postanowień niniejszej ustawy do pospolitego ruszenia zostaną zaliczeni.

Czas trwania służby w pospolitem ruszeniu rozciąga się dla oficerów pospolitego ruszenia do 31 grudnia tego roku, w którym kończą 60 lat życia.

Art. 75. Zaliczeni do służby wojskowej w pospolitem ruszeniu obowiązani są do zawiadamiania właściwych organów meldunkowych o każdorazowej zmianie miejsca zamieszkania.

Z chwilą ogłoszenia mobilizacji mają obowiązek na wezwanie władz wojskowych zgłosić się do służby wojskowej.

Art. 76. Sposób, w jaki osoby, uznane za zdalne do służby w pospolitem ruszeniu bez broni, będą miały służbę tę odbyć, określić rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych.

Z chwilą ogłoszenia mobilizacji może Minister Spraw Wojskowych zarządzić ponowne przedstawienie tej kategorji osób przed komisję poborową.

Art. 77. Mobilizację zarządza Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów przedstawiony przez Ministra Spraw Wojskowych.

Art. 78. Koszty przejazdu osób, powołanych do służby wojskowej, wyszkolenia, ćwiczeń lub wogóle do spełnienia służby w formacjach wojskowych, jakoteż koszty odnośnych wezwań, plakatów, komunikatów prasowych itp. — ponosi Skarb Państwa.

ROZDZIAŁ XII.

Zwolnienie od obowiązku powszechnej służby wojskowej.

Art. 79. Całkowite zwolnienie od powszechnego obowiązku służby wojskowej następuje:

1) z dniem 31 grudnia tego roku kalendarzowego, w którym: a) szergowy kończy 50 rok życia, b) oficer pospolitego ruszenia kończy 60 rok życia;

2) w razie całkowitej niezdolności do jakiejkolwiek służby wojskowej.

3) w wypadkach udowodnienia obcej przynależności państwowej, zgodnie z przepisami prawa w przedmiocie obywatelstwa polskiego;

4) wskutek zasądzenia prawomocnym wyrokiem sądowym na pozbawienie praw obywatelskich (art. 8).

Zwolnienie z tytułu posiadania obcego obywatelstwa następuje na prośbę strony, wniesioną do władzy administracyjnej I. instancji, w której listach poborowych umieszczony jest dotyczący poborowy, względnie rekrut. Zwolnienie może być orzeczone tylko w tym wypadku, jeżeli dochodzenie ustali ponad wszelką wątpliwość fakt utraty, względnie braku obywatelstwa polskiego jeszcze przed wcieleniem do wojska.

O zwolnieniu decyduje Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Oprócz wypadków, przewidzanych w punktach od 1—4, zwolnienie od obowiązku służby wojskowej może nastąpić w razie ubiegania się o uzyska-

nie obcego obywatelstwa, lub uzyskania tego obywatelstwa według ustaw odnośnego państwa. O zwolnienie takie starać się mogą odnośne osoby, jeżeli.

a) są w myśl niniejszej ustawy obowiązane do służby wojskowej w wojsku stałem, w rezerwie, lub pospolitem ruszeniu;

b) są w myśl ustawy niniejszej obowiązane do stawienia się do poboru, tudzież wszystkie osoby, które wprawdzie nie wstąpiły w wiek poborowy, ale ukończyły już 17 lat życia.

Prośby o zwolnienie winny być wniesione do władzy administracyjnej, w której listach poborowych proszący jest umieszczony.

O zwolnieniu rozstrzyga Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 80. Osoby, zwolnione w całości lub częściowo od obowiązku służby wojskowej (art. 35 c), d), e i art. 56), płacą podatek wojskowy, którego wysokość ustali rozporządzenie Rady Ministrów.

Art. 81. Kto uchyli się od spełnienia obowiązku, przewidzianego w art. 3 niniejszej ustawy, traci prawo do zajmowania stanowiska w służbie państwowej i publicznej.

Postanowienie powyższe dotyczy również stanowisk, obsadzanych z wyboru.

ROZDZIAŁ XIII.

O zawieraniu małżeństw przez osoby, obowiązane do służby wojskowej.

Art. 82. Zawarcie małżeństwa przed wstąpieniem do służby wojskowej, lub w czasie jej trwania, nie daje prawa do odroczenia obowiązku pełnienia powszechnej służby wojskowej, ani też prawa do żadnych świadczeń ze Skarbu Państwa na rzecz rodziny z tytułu i w czasie trwania tej służby w wojsku stałem.

Art. 83. Zezwolenia na zawarcie małżeństwa osobom, obowiązanym do służby wojskowej (przed odbyciem służby w wojsku stałem lub uznaniem ich za niezdolnych do służby w wojsku stałem art. 4), udzielają władze wojskowe.

Sposób udzielania zezwolenia ustali rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych.

ROZDZIAŁ XIV.

Wyjazd zagranicę osób, podlegających obowiązkowi służby wojskowej.

Art. 84. Warunki wyjazdu zagranicę obywateli, podlegających obowiązkowi powszechnej służby wojskowej, ustali rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, a po ogłoszeniu mobilizacji tudzież w czasie wojny — Minister Spraw Wojskowych.

ROZDZIAŁ XV.

Zebrania kontrolne.

Art. 85. Ministrowi Spraw Wojskowych przysługuje prawo corocznego zarządzenia zebrań kontrolnych rezerwistów i osób, obowiązanych do służby w pospolitem ruszeniu z bronią.

Art. 86. Sposób przeprowadzania zebrań kontrolnych, oraz zakres działania organów kontrolnych — określi rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych.

ROZDZIAŁ XVI.

Postanowienia karne.

Art. 87. Winny:

1) niedopełnienia bez uzasadnionych przyczyn obowiązku zgłoszenia się lub zawiadomienia w sposób i w terminie, przewidzianym w art. 20, 22, w drugim ustępie art. 73 i w pierwszym ustępie art. 75, lub na zasadzie art. 8 ustęp ostatni;

2) niestawienia się bez uzasadnionych przyczyn przed komisją poborową lub komisją rozpoznawczą, albo wogóle niezgłoszenia się w terminie przed władzą, powołaną do stwierdzenia niezdolności do służby wojskowej;

3) wyjazdu zagranicę bez przestrzegania przepisów rozporządzeń, wydanych na zasadzie art. 84;

4) niespełnienia lub nienależytego spełnienia bez uzasadnionych przyczyn obowiązku, przewidzianego w art. 21, 28 i w ustępie 5 art. 16;

5) przeciwdziałania należytemu ułożeniu wykazów, spisów i list, przewidzianych w art. 23 —

ulegnie karze grzywny do 500 złotych lub aresztu do 6 tygodni, albo obu tym karom łącznie.

W wypadku, pod 4) przewidzianym, karę aresztu jako karę główną można stosować w razie działania umyślnego.

Art. 88. Winny czynu, określonego w art. 87 punkt 2), popełnionego w zamiarze uchylenia się od służby wojskowej, ulegnie karze więzienia do lat dwuch, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — do lat pięciu.

Art. 89. Winny opuszczenia granic Rzeczypospolitej, lub pozostawiania zagranicą w celu uchylenia się od służby wojskowej ulegnie karze więzienia do lat 2, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — od jednego roku do lat pięciu.

Art. 90. Winny oszukańczych zabiegów w celu uzyskania dla siebie, lub dla innej osoby nieprawnych odroczeń lub skrócenia czasu służby wojskowej ulegnie karze więzienia do jednego roku, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — do lat trzech.

Art. 91. Winny oszukańczych zabiegów w celu uzyskania dla siebie, lub dla innej osoby nieprawnego zwolnienia od służby wojskowej ulegnie karze

więzienia do lat trzech, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — do lat pięciu.

Art. 92. Winny spowodowania u siebie choroby lub uszkodzenia cielesnego w zamiarze uchylenia się od służby wojskowej, bez względu na to, czy uszkodzenie to, lub chorobę wywołał osobiście, czy za pośrednictwem lub przy pomocy obcej osoby, ulegnie karze więzienia do lat trzech, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — do lat pięciu.

Art. 93. Winny spowodowania u innej osoby za jej zgodą choroby, lub uszkodzenia cielesnego, w celu dopomożenia jej do uchylenia się od służby wojskowej, ulegnie karze więzienia od jednego roku do lat pięciu, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — ciężkiego więzienia od jednego roku do lat ośmiu.

Jeżeli winny trudnił się tem przestępstwem zawodowo lub w szerszym rozmiarze — ulegnie karze ciężkiego więzienia od lat trzech do ośmiu, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — od lat pięciu do piętnastu; jeżeli zaś zachodzą okoliczności obciążające — ulegnie karze śmierci.

Art. 94 . Winny werbowania obywateli polskich a na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej choćby obywateli obcych, do wojskowej służby zagranicznej ulegnie karze więzienia do lat trzech, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — do lat pięciu:

Art. 95. Winny skłonienia osoby, wezwanej do służby wojskowej, do niestawienia się na służbę w terminie oznaczonym ulegnie karze więzienia do sześciu miesięcy, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — do lat dwuch.

Tej samej karze i na tych samych zasadach ulegnie również ten, kto stara się skłonić osobę, wezwaną do służby wojskowej, do niestawienia się na służbę w terminie oznaczonym, o ile czyn odnośny nie stanowi przestępstwa surowiej karanego.

Przepis niniejszy nie wyklucza kary surowszej za podżeganie do dezercji, jeśli podżegano do takiego niestawienia się na służbę, które pociąga za sobą odpowiedzialność za dezercję.

Art. 96. Winny:

1) podżegania wojskowego do dezercji, choćby podżeganie nie odniosło skutku;

2) dopomagania wojskowemu do dezercji, popierania jej, ukrywania dezertera lub współdziałania w jego ukryciu — ulegnie karze więzienia do lat trzech, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — ciężkiego więzienia od jednego roku do lat ośmiu.

Jeżeli winny trudnił się tem przestępstwem zawodowo lub w szerszym rozmiarze — ulegnie karze ciężkiego więzienia od lat trzech do ośmiu, a w razie popełnienia przestępstwa w czasie wojny lub mobilizacji — od lat pięciu do piętnastu; jeżeli zaś zachodzą okoliczności obciążające — ulegnie karze śmierci.

Art. 97. Winny udziału w przestępstwach, przewidzianych w wojskowych ustawach karnych, o ile czyn jego nie stanowi przestępstwa. przewidzianego w art. 95 i 96, oraz jeżeli czyn ten nie stanowi przestępstwa surowiej karanego —

ulegnie karze aresztu do 6 tygodni lub więzienia do lat trzech, jednak nie wedle cięższego rodzaju kary i nie na dłuższy czas, niż rodzaj i najwyższy wymiar kary, przewidziany w wojskowym kodeksie karnym za udział w popełnionem przestępstwie; w wypadkach mniejszej wagi można orzec grzywnę do 500 złotych.

Jeśli przestępstwo wojskowe jest również według prawa karnego powszechnego czynem, pod groźbą kary zakazanym, do udziału w takiem przestępstwie stosuje się surowszy przepis prawa karnego powszechnego.

Art. 98. Winny zawarcia związku małżeńskiego wbrew postanowieniom art. 83 ulegnie karze grzywny do 150 złotych, lub aresztu do 14 dni.

Tej samej karze ulegnie również duchowny lub świecki urzędnik stanu cywilnego, który w swym urzędowym charakterze świadomie współdziałał przy zawarciu takiego małżeństwa.

Karze tej nie podlega osoba płci żeńskiej, która zawarła związek małżeński wbrew art. 83.

Art. 99. Postanowienia karne niniejszej ustawy nie wykluczają ukarania według surowszych przepisów innych ustaw karnych.

Art. 100. Postanowienia karne niniejszej ustawy stosują się do obywateli polskich także w wypadku, gdy czyn popełnili zagranicą, bez względu na ograniczenia, przewidziane w tym przedmiocie w innych ustawach.

Art. 101. Przez uchylenie się od służby wojskowej należy rozumieć czyn, zmierzający bądź do stałego uchylenia się od tej służby, bądź do uchylenia się od spełnienia tego obowiązku w czasie i w sposób, ustawą przewidziany.

Art. 102. Usiłowania zbrodni i występków, przewidzianych w niniejszej ustawie, tudzież udział w nich ulega karze narówni z dokonaniem.

Art. 103. O ile w ustawie niniejszej inaczej nie postanowiono, karę więzienia wymierzać należy w granicach od dwuch tygodni do granicy najwyższej, dla danego przestępstwa określonej.

Na obszarach, na których obowiązuje rosyjski kodeks karny z roku 1903 i austr. ustawa karna z dn. 27 maja 1852 r., nie stosują się przepisy ogólne o łagodzeniu kar i zamianie.

Władza orzekająca oznaczy w orzeczeniu na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny karę

zastępczą aresztu według słusznego uznania, jednak nie powyżej 6 tygodni.

Art. 104. Na obszarze, na którym obowiązuje rosyjski kodeks karny z r. 1903:

1) z więzienia, oznaczonem w rozmiarze przynajmniej jednego roku, łączą się te same skutki, jakie łączą się z więzieniem, zastępującem dom poprawy;

2) przepis ustępu ostatniego art. 103 nie wyklucza łagodzenia kary w myśl art. 14 k. k.

Art. 105. Na obszarze, na którym obowiązuje austrjacka ustawa karna z dnia 27 maja 1852 r.:

1) przestępstwa, przewidziane w art. 88, 89, 91, 92 i 94, są występkami, a jeśli je popełniono w czasie wojny, lub mobilizacji — zbrodniami;

2) przestępstwa, przewidziane w art. 90, 95 i 97, są występkami;

3) przestępstwa, przewidziane w art. 93 i 96, są zbrodniami;

4) zamiast więzienia należy za występki wyznaczać ścisły areszt;

5) odwołanie jest dopuszczalne bez względu na ograniczenia, przewidziane w § 283 ustawy o postępowaniu karnem.

Art. 106. Na obszarze, na którym obowiązuje niemiecki kodeks karny:

1) przez ciężkie więzienie należy rozumieć karę, określoną w §§ 14 i 15 k. k.;

2) obok więzienia można orzec utratę obywatelskich praw honorowych (§ 32 niem. k. k.).

Art. 107. Niezależnie od skutków skazania, przewidzianych w obowiązujących ustawach karnych, z prawomocnem ukaraniem osoby, podlegającej powszechnemu obowiązkowi służby wojskowej, łączy się w wypadkach przestępstw, wymienionych w art. 87—97 włącznie i w art, 102, utratę prawa do korzystania z prawa półtorarocznej służby i z odroczeń, ogłoszonych w art. 44, tudzież z urlopów. przewidzianych w art. 66.

Art. 108. Przestępstwa, przewidziane w art. 87 i 98, karane będą w drodze administracyjnej; o ile zaś osoba, która się ich dopuściła, podlega orzecznictwu władz wojskowych — przez sądy wojskowe.

Przeciwko orzeczeniom władz administracyjnych I. instancji można w ciągu dni 7 od dnia doręczenia orzeczenia wnieść na ręce tej władzy żądanie przekazania sprawy właściwemu sądowi powiatowemu (pokoju), który postąpi wedle przepisów postępowania, obwiązujących w I. instancji sądowej.

Na obszarze mocy obowiązującej niem. ust. post. karn. z r. 1877, właściwe są sądy powiatowe oraz stosuje się przepisy o policyjnych rozporządzeniach karnych.

Art. 109. Ściganie przestępstwa, podlegającego orzecznictwu karno-administracyjnemu, przedawnia się w ciągu 6 miesięcy.

Okres powyższy zaczyna biec w razie popełnienia przestępstw:

1) z art. 87 punkt 1 i 2 od chwili, kiedy osoba, podlegająca powszechnemu obowiązkowi służby wojskowej, dopełniła zgłoszenia, zawiadomienia, względnie stawiła się przed władzą, powołaną do stwierdzenia zdolności do służby wojskowej — lub od chwili, gdy ukończyła lat 50 życia;

2) z art. 87 punkt 3 od chwili powrotu z zagranicy i z tegoż artykułu p. 4 i 5 oraz z art. 98 od chwili popełnienia czynu.

Przedawnienie wedle art. 68 ustęp 2 k. k. z roku 1903 nie stosuje się do powyższych przestępstw.

ROZDZIAŁ XVII.

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 110. Czas służby wojskowej, odbytej przed 1 listopada 1918 roku w armjach państw zaborczych, lub polskich formacjach wojskowych, uznanych przez Państwo, zaliczony będzie na poczet służby wojskowej, określonej niniejszą ustawą.

Zaliczenia tego dokonają powiatowe komendy uzupełnień w sposób, ustalony przez Ministra Spraw Wojskowych.

Postanowienie niniejszego artykułu nie stosuje się do osób, których stosunek do służby wojskowej ustalony już został zgodnie z postanowieniem art. 119 i 120 Tymczasowej Ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej z dnia 27-go października 1918 r. (Dz. Pr. Kr. Pol. nr. 13 poz. 28).

Art. 111. Jak długo zapotrzebowanie nauczycieli w publicznych szkołach powszechnych nie jest dostatecznie pokryte, nuczyciele tych szkół, w razie uznania ich za zdolnych do służby w wojsku stałem, mogą być zaliczeni do rezerwy z obowiązkiem odbycia wyszkolenia wojskowego w miesiącach wolnych od nauki szkolnej.

Czas i sposób odbycia wyszkolenia wojskowego przez nauczycieli szkół powszechnych określi rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

O braku nauczycieli decyduje w pięcioletnich okresach czasu Rada Ministrów po wysłuchaniu wniosku Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Pobulicznego i Ministra Spraw Wojskowych.

W razie porzucenia zawodu nauczycielskiego osoby wyżej wymienione winny odbyć normalną służbę w wojsku stałem, nie dłużej jednak niż do 31 grudnia tego roku kalendarzowego, w którym kończą 36 lat życia, przyczem wlicza im się czas wyszkolenia, ustalony w niniejszym artykule.

Art. 112. Obywatele polscy, którzy wykażą wiarogodnie nadanie im stopnia oficerskiego w armjach obcych lub w formacjach polskich, uznanych przez Państwo Polskie, a którzy nie zostaną

uznani za oficerów Wojsk Polskich, są zwolnieni od służby wojskowej w wojsku stałem, rezerwie i pospolitem ruszeniu.

Art. 113. Osoby wymienione w art. 112, mogą być w razie wojny przyjęte do służby wojskowej w charakterze ochotników-szeregowców w każdym poszczególnym wypadku na podstawie decyzji Ministra Spraw Wojskowych.

W razie położenia przez osoby wyżej wymienione zasług w obronie kraju Ministrowi Spraw Wojskow. przysługuje prawo przedstawienia Prezydentowi Rzeczypospolitj wniosku na nadanie im stopnia oficerskiego, nie wyższego jednak od wykazanego.

Art. 114. Z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy tracą moc obowiązującą:

1) Tymczasowa Ustawa o powszechnym obowiązku służby wojskowej z dnia 27 października 1918 r. (Dz. Pr. Kr. Pol. nr. 13, poz. 28).

2) Dekret z dnia 16 stycznia 1919 r. w sprawie niektórych zmian Tymczasowej Ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej (Dz. Pr. P. P. nr. 8, poz. 119).

3) Ustawa z dnia 20 lutego 1920 r. w przedmiocie kar za pogwałcenie przepisów, dotyczących powszechnego obowiązku służby wojskowej (Dz. U. R. P. nr. 20, poz. 104).

4) §§ 92 oraz 220 do 222 włącznie austrjackiej ustawy karnej.

5) Ustawa austrjacka z dnia 28 czerwca 1890 r. (austr. Dz. Ust. P. nr. 137), dotycząca kar za nieusłuchanie rozkazu, powołującego do służby wojskowej i uwiedzenie do tego przestępstwa.

6) Postanowienie karne, zawarte w austrjackiej ustawie z dnia 5 lipca 1912 r. (austr. Dz. Ust. P. nr. 128) w przedmiocie wprowadzenia nowej ustawy wojskowej.

7) §§ 112, 140—143 niemieckiego k. k.

Art. 115. Osoby, uznane za zdolne do służby ojskowej (art. 35 a), c), d), nie wyłączając ochotników, tudzież osoby, wymienione w art. 66 — uważane są za osoby stanu urlopowanych (§ 6 k. k. wojsk.) aż do chwili wcielenia ich do szeregów, zaś osoby, zwolnione do rezerwy lub obowiązane po wyjściu z rezerwy do pospolitego ruszenia — aż do dnia zgłoszenia się do służby.

Osoba stanu urlopowanych w razie niestawienia się do służby wojskowej, mimo wezwania rozkazem, jej doręczonym lub ogłoszonym, albo ogłoszonym publiczn. że będzie karaną według § 92 (113) k. k. wojsk., o ile nię ulega karze w myśl § 68 k. k. wojsk., lub za dzercję.

Przepis § 101 k. k. wojsk. stosuje się względem osób, wymienionych w ust. 1 niniejszego artykułu, jeżeli nie pozostają na służbie, tylko do spraw, dotyczących zakresu stosunków, w jakich którykolwiek uczestnik pozostaje do służby wojskowej.

Przestepstwo, przewidziane w § 68 kł kł wojsk., ulega karze pozbawienia wolności do lat pięciu; w § 70 k. k. wojsk. wyrazy „do lat dwu" zastępuje się wyrazami „do lat trzech". Zresztą ustawa niniejsza nie uchyla żadnych postanowień kodeksu karnego wojskowego.

Zarazem przepisy wojskowego prawa karnego, materjalnego i procesowego, obowiązujące w województwach pomorskiem i poznańskiem, rozciąga się na obszar górnośląskiej części województwa śląskiego; z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy te uważane będą za prawnie ogłoszone.

Art. 116. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i zainteresowanymi ministrami; odnośnie zaś do postanowień karnych — Ministrowi Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 117. Ustawa niniejsza wchodzi w życie w 4 miesiące po jej ogłoszeniu i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

Prezydent Rzeczypospolitej:
S. Wojciechowski.
Prezes Rady Ministrów:
W. Grabski.
Minister Spraw Wojskowych:
Sikorski.
Minister Spraw Wewnętrznych:
Z. Hübner.
Minister Sprawiedliwości:
Wł. Wyganowski.

Tczew, dnia 18 września 1924 r.
Ogłasza się.
Niniejsza ustawa wchodzi w życie z dniem 19 listopada 1924 r.

Starosta.

---

345)

Instrukcja

dla funkcjonarjuszów Policji Państwowej oraz funkcjonarjuszów **pomocniczej policji łowieckiej** w przedmiocie przepisów ochronnych, zawartych w ustawie łowieckiej, oraz przepisów dotyczących handlu i obrotu dziczyzną.

a) Przepisy ochronne.

Ochronie podlegają:

1. Łosie byki w czasie od 1. 10. do 31. 8.
2. Łosie krowy i cielęta cały rok.
3. Jelenie byki, daniele łopetacze od 1. 3. do 31. 7.
4. Jelenie łanie, daniele klempy i cielęta od 1. 2. do 15. 10.
5. Rogacze od 1. 1. do 15. 5.
6. Kozy, siuty i młódki od 1. 1. do 31. 10.
7. Borsuki od 1. 1. do 31. 8.

8. Bobry od 1. 12. do 30. 9.
9. Zające od 16. 1. do 30. 9.
10. Głuszcze (koguty od 1. 6. do 30. 11.
11. Głuszcze (kury) od 1. 2. do 30. 11.
12. Cietrzewie, jarząbki, bażanty (koguty) od 1. 6. do 15. 9.
13. Cieciorki, Jarząbki, bażanty (kury) od 1. 2. do 15. 9.
14. Kuropatwy, przepiórki pardwy od 1. 12. do 31. 8.
15. Dzikie kaczki od 1. 3. do 30. 6.
16. Słonki od 16. 4. do 30. 6.
17. Dropie od 1. 4. do 31. 8.
18. Dziki łabędzie, żorawie, kulony. derkacze i wszelkie inne ptactwo błotne i wodne z wyjątkiem dzikich gęsi od 1. 5. do 30. 6.
19. Kwiczoły i paszkoty od 1. 1. do 20. 9.
20. Dzikie indyki od 15. 5. do 15. 10.
21. Dzikie indyczki od 1. 1. do 15. 10.
22. Muflony, barany od 1. 2. do 31. 8.
23. Muflony, owce od 16. 12. do 15. 9.

Z łownej zwierzyny nie podlegają ochronie:

Dziki, wydry, lisy, dzikie koty, kuny leśne, pardwy, dzikie gołębie, orły, dzikie gęsi.

Ptaki niełowne są chronione ustawą z dnia 30. 5. 1908 r. i tak zabijanie sikór, bargli kowali, dzięciołów jest zupełnie wzbronione, innych zaś ptaków od 1. 3. do 1. 10.

Nie podlegają ochronie dzienne ptaki drapieżne (z wyjątkiem sokołów wieżowych, myszołowów, kań) puhacze, srokosze, wróble, ptaki i rodziny wron, łyski, czaple siwe, tracze, kormorany i nury.

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych może zezwolić na polowanie łosich krów w czasie od 16 do 30 września.

Wojewódzki Sąd Administracyjny może

1) terminy rozpoczęcia wzgl. ochrony dla zwierząt, wym. pod 12—14 i koniec czasu ochronnego dla rogaczy zmienić, jednak nie więcej jak o 14 dni przed lub po wymienionych terminach,
2) końcowy czas ochrony dla kwiczołów i paszkotów przedłużyć do dnia 30 września,
3) czas ochrony dla borsuków i dzikich kaczek skrócić lub całkiem znieść, a dla młódek i bobrów przedłużyć lub na cały rok rozszerzyć.

Uchwały i zmiany takie będą podane do publicznej wiadomości w gazetach urzędowych.

Ustawienie pętlic w celu łapania zwierząt łownych i królików jest zakazane.

Czajcze i mewie jaja wolno zbierać tylko do 30 kwietnia.

Wojewódzki Sąd Administracyjny może ten termin skrócić do 10 kwietnia lub dla jajek mew do 15 czerwca przedłużyć.

Zbieranie czajczych i jajek mew jest osobom nieuprawnionym do polowania tylko wtenczas dozwolone, o ile towarzyszą im osoby uprawnione do polowania, lub o ile posiadają pisemne zezwolenia, które powinni ze sobą nosić.

b) Handel i obrót dziczyzną.

Od początku 15 dnia czasu ochronnego, ustanowionego dla pewnego rodzaju dziczyzny, aż do terminu końcowego tegoż czasu ochronnego nie wolno tego rodzaju dziczyzny w całych sztukach lub podzielonych, o ile owa dziczyzna jeszcze nie jest do bezpośredniego spożywania gotowa, w tym obwodzie, dla którego odnośny czas ochrony obowiązuje, rozsyłać w celu sprzedaży, roznosić wystawiać, ofiarować, sprzedać, kupić lub w sprzedaży tego rodzaju dziczyzny pośredniczyć.

Powyższym ograniczeniom nie podlega sprzedaż pojedyńczych rodzajów dziczyzny z lodowni, o ile sprzedaż taka dokonywana będzie według w tym celu wydanych osobnych przepisów.

Przepisy ustępu pierwszego mają odpowiednie zastosowanie dla czajczych i jajek mew.

Od początku dnia 15 czasu ochrony ustanowionej dla łosich krów, jeleni i łań, danieli, klemp i kóz aż do terminu końcowego tegoż czasu ochronnego nie wolno wym. dziczyzny nie podzielonej o ile rodzaj dziczyzny nie da się z pewnością ustalić, rozsyłać w celu sprzedaży roznosić lub wystawić, ofiarować, kupić, sprzedać lub w sprzedaży tego rodzaju dziczyzny pośredniczyć.

Przypisom tym nie podlega dziczyzna, która została w drodze postępowania karnego obłożona aresztem lub skonfiskowana lub która została za zezwoleniem lub na zarządzenie kompetentnej władzy lub w takich wypadkach ubita. w których osobne ustawowe przepisy na to dozwalają. Kto jednak taką dziczyznę w całych sztukach lub podzieloną rozsyła, w celu sprzedaży roznosi lub wystawia lub ofiaruje, sprzedaje, lub w sprzedaży takowej pośredniczy, musi być w posiadaniu terminowego poświadczenia miejscowej władzy policyjnej lub innej do tego przez Starostę upoważnionej władzy.

Kupiec dziczyzny musi kazać sobie poświadczenie to przedłożyć. Kto w dozwolonym czasie łosie, jelenie, sarny, daniele, dziki w całości lub w częściach, lecz nie do bezpośredniego spożycia przygotowane, a także zające, głuszcze, cietrzewie. jarząbki i bażanty

a) wysyła do innej miejscowości, przenosi w jakikolwiek sposób do sprzedaży, wystawia lub ofiaruje;
b) kolei, poczcie lub innej instytucji wysyłkowej do przesyłki oddaje, powinien prawidłowe nabycie dziczyzny świadectwem pochodzenia wykazać.

Przy łosiach, jeleniach, sarnach, danielach i dzikach każda sztuka powinna mieć osobne świadectwo. Przy innych rodzajach dziczyzny i kilku

sztukach tego samego rodzaju, wysłanych przez jednego nadawcę pod równobrzmiącym adresem, wystarczy dla całej przesyłki jedno świadectwo, na którem przynależną ilość dziczyzny powinna być w słowach oznaczona. Przy dalszej detalicznej wysyłce i rozsprzedaży takiej większej przesyłki, należy dla każdej poszczególnej sztuki uzyskać poświadczenie na podstawie poświadczenia dla ogólnej przesyłki.

Świadectwo pochodzenia, które powinno być z trwałego papieru lub tektury, należy wypisać atramentem bez wyskrobań i poprawek, podpisać i na przynależnej sztuce dziczyzny sznurkiem tak przymocować, że końce sznurka zostaną na świadectwie przypieczętowane.

T c z e w, dnia 10. 9. 1924 r.

St. 8284/24. **Starosta.**

---

346)

Obwieszczenie.

Pan Wojewoda Pomorski zezwolił Kuratorjum Zakładu św. Wincentego w Tczewie na urządzenie kwesty publicznej przez zbieranie składek w powiecie tczewskim na rzecz Zakładu św. Wincentego w Tczewie w czasie od 10. 9. do 1. 10 24 r. i od 12. 10. do 31. 10. 24 r.

Kolektorzy winni mieć listy ze stronami numerowanemi liczbą bieżącą, zaopatrzoną pieczęcią urzędową miejscowej władzy policyjnej (pana wójta, burmistrza), która poświadcza jednocześnie ilość stron.

Każdemu ofiarodawcy należy listę przedłożyć celem zapisania wysokości złożonej ofiary i pokwitowania własnoręcznym podpisem.

T c z e w, dnia 12 września 1924 r.

10503/24 St. **Starosta.**

---

347)

Obwieszczenie.

Patenty domokrążne dla obcokrajowców.

Od pewnego czasu pojawiają się w powiecie obcokrajowcy, podobno Włosi, sprzedający w sposób domokrążny towary włókiennicze, a nie mający patentów domokrążnych dla obcokrajowców, wystawionych przez Pana Wojewodę Pomorskiego, lub tylko patenty przemysłowe, wydane przez Urzędy Skarbowe, które nie wystarczają.

Miejscowym władzom policyjnym i Posterunkom Pol. Państw. polecam ściśle uważać na to, by handlarze, sprzedający towary swoje w sposób domokrążny, byli w posiadaniu patentu, wydanego przez p. Wojewodę Pomorskiego.

T c z e w, dnia 12 września 1924 r.

St. 10510/24. **Starosta.**

---

348)

Obwieszczenie

Na majątku pana Płociniaka w Woli (powiat Tczew) wybuchł pomór trzody chlewnej.

T c z e w, dnia 11 września 1924 r.

St. 10376/24. **Starosta.**

---

349)

Obwieszczenie

Unieważnienie wykazu osobistego.

Unieważniam wykaz osobisty, wystawiony przez Magistrat w Tczewie dnia 1. 8. 24 r. nr. 491 dla p. Marji Śledź z Tczewa.

T c z e w, dnia 15 września 1924 r.

St. 10550/24. **Starosta.**

---

350)

Obwieszczenie

O b y w a t e l u! Czy już zastanowiłeś się, co znaczy silna flota powietrzna w czasie wojny? — Czy pomyślałeś o tem, żeby stać się członkiem P. L. O. P. P. i temsamem złożyć kilka groszy na zakup samolotów na obronę Pomorza i całej Polski?

Zgłoszenia na członka przyjmuje p. Józef Rossa, skarbnik oddziału powiatowego P. L. O. P. P. w Tczewie, Skarszewska 2 (Kasa Skarbowa).

Dytkiewicz, starosta.

Nakładem i czcionkami Drukarni i Księgarni Tow. z ogr. por. w Tczewie.
Odpowiedzialny redaktor Stanisław Grzonka, Sekr. Wp. w Tczewie.